

The relationship between stress coping styles and causal attribution with academic achievement in student

Abdolrahman Ansari Sadr¹ | Mahmoud Shirazi²

1. M.A. of General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. **E-mail:** Ansarisadrrahman@yahoo.com
2. **Corresponding Author**, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. **E-mail:** mshirazi@edpsy.usb.ac.ir

---

Article Info

Article Type:
Research Article

Received Date:
31 October 2021

Received in Revised From:
31 December 2021

Accepted Date:
12 June 2022

Published Online:
21 June 2022

Keywords:

Academic Achievement,
Stress Coping Strategies,
Causal Attribution

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between stress coping styles and causal attribution with academic achievement of Iranshahr University of Medical Sciences students. The research method was descriptive-correlational and the statistical population of this study was all students of Iranshahr University of Medical Sciences in the academic year 2020-2021 in the number of 1008 people, of which according to Cochran's formula (119 girls and 113 boys) by snowball sampling method. Were selected and answered the questionnaire of coping styles of stressful situations Andler and Parker (1990) and the questionnaire of documentary style of Peterson et al. (1982). Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multiple regression. The results of data analysis showed that there was a positive and significant relationship between problem-oriented style and positive attribution style with academic achievement and a negative and significant relationship between emotion-oriented, avoidance style and negative attribution style with academic achievement ($P < 0.05$). In addition, the results showed that positive and negative documents played a predictive role in students' academic achievement; And with the change of student achievement attribution styles, the coping styles also did not play a predictive role in students' academic achievement. Therefore, the results of this study indicate the importance of causal documents in predicting and increasing academic achievement and show the need for the attention of relevant university officials in teaching internal, stable and general causal documents to students in positive situations. Instructors benefit from a variety of educational strategies for presenting material, and active learning occurs in students, which leads to academic achievement in students.

Cite this article: Ansari Sadr, A., & Shirazi, M. (2022). Relationship between stress coping styles and causal attribution with academic achievement in student. *Journal of Educational Psychology Studies*, 19(45), 14-27.

DOI: 10.22111/JEPS.2022.6994

رابطه‌ی سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان

عبدالرحمن انصاری صدر^۱ | محمود شیرازی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: ansarisadrrahman@yahoo.com

۲. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: mshirazi@edpsy.usb.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۰۹</p> <p>تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۰</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۲</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱</p> <p>واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، سبک‌های مقابله با استرس، اسنادهای علی</p>	<p>پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی ایرانشهر انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایرانشهر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۱۰۰۸ نفر تشکیل می‌دادند که از این تعداد بر اساس فرمول کوکران (۱۱۹ دختر و ۱۱۳ پسر) به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند و به پرسشنامه سبک‌های مقابله با موقعیت‌های استرس‌زای اندلر و پارکر (۱۹۹۰) و پرسشنامه سبک اسنادی پترسون و همکاران (۱۹۸۲) پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین سبک مسئله مدار و سبک اسناد مثبت با پیشرفت تحصیلی وجود داشت و رابطه منفی و معنی‌داری بین سبک هیجان مدار، اجتنابی و اسناد منفی با پیشرفت تحصیلی وجود داشت ($P < 0/05$). علاوه بر این، نتایج نشان داد که اسناد مثبت و اسناد منفی نقش پیش‌بینی کننده‌ای در پیشرفت تحصیلی دانشجویان داشتند؛ و با تغییر سبک‌های اسناد پیشرفت تحصیلی دانشجویان تغییر می‌کند همچنین سبک‌های مقابله با استرس نقش پیش‌بینی کننده‌ای در پیشرفت تحصیلی دانشجویان نداشت؛ بنابراین نتایج این پژوهش حاکی از اهمیت اسنادهای علی در پیش‌بینی و افزایش پیشرفت تحصیلی بود و لزوم توجه مسئولین مربوطه دانشگاه‌ها در آموزش اسنادهای علی درونی، پایدار و کلی در موقعیت‌های مثبت به دانشجویان را نشان می‌دهد که به کمک اسنادهای علی درونی، پایدار و کلی، مدرسان از استراتژی‌های متعدد آموزشی برای ارائه مطلب بهره‌مند می‌شوند و یادگیری فعال در دانشجویان رخ می‌دهد که منجر به پیشرفت تحصیلی در دانشجویان می‌شود.</p>

استناد به این مقاله: انصاری صدر، عبدالرحمن و شیرازی، محمود. (۱۴۰۰). رابطه‌ی سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۹(۴۵)، ۲۷-۱۴.

DOI: 10.22111/JEPS.2022.6994

مقدمه

دانشجویان به‌عنوان سرمایه انسانی آینده کشور بسیار حائز اهمیت می‌باشند. تربیت نیروی انسانی در سطوح عالی که بتواند پاسخگوی نیازمندی‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه باشد یکی از وظایف مهم دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به شمار می‌رود (سعیدی و فرحبخش، ۱۳۹۵). دوران دانشجویی به دلیل ورود به محیط جدید تحصیلی، درگیری با مسائل اقتصادی و آینده شغلی و گاهی دوری از خانواده، استرس‌زا^۱ می‌باشد. تحصیل به‌ویژه در رشته پزشکی با استرس‌های خاص دیگری همراه می‌باشد (راملان^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). لزوم یادگیری حجم وسیع مطالب علمی و فشردگی دروس ارائه‌شده، دوره طولانی آموزش، آموزش در محیط غیر سازمان‌یافته بیمارستانی که درصد عمده‌ای از آموزش دوران تحصیل این‌گونه رشته‌ها را تشکیل می‌دهد و لزوم چرخش‌های مکرر بین بخش‌های مختلف بیمارستانی، مواجهه مکرر با رنج و گاه مرگ بیماران، سوء رفتار بعضی از مدرسین با دانشجویان و کمبود وقت برای اوقات فراغت و پرداختن به امور شخصی و ... اثر منفی در سلامت روان دانشجویان گذاشته، درنهایت در رسیدن به اهداف نهایی آموزش خلل ایجاد می‌کند (سیلوا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰)؛ و در جهان امروز با توجه به پیچیده شدن فرآیند توسعه نیاز به آگاهی و کسب دانش بیش‌ازپیش احساس می‌شود. دانشگاه یکی از نهادهای مهمی است که با توجه به وظیفه خطیر پرورش افراد و اجتماع مسئولیت بزرگی در غنی شدن هر چه بیشتر سرمایه‌های علمی و معنوی جامعه بر عهده دارد اینکه چه عواملی بر پیشرفت تحصیلی^۴ دانشجویان اثر می‌گذارد یا سهم و مشارکت هر عامل چقدر است همواره از حیطه‌های موردعلاقه‌ی پژوهشگران و روانشناسان تربیتی بوده است (رسولی خورشیدی، کدیور، صرامی و تنها، ۱۳۹۳)؛ بنابراین یکی از معیارهای اصلی کار آیی نظام آموزشی هر کشور، میزان موفقیت تحصیلی فراگیران است. بررسی وضعیت تحصیلی فراگیران در نقاط مختلف نشان می‌دهد که فاصله زیادی بین نتایج مورد انتظار، میزان یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان وجود دارد و نتایج پژوهش‌های متعدد حاکی از این امر است که عملکرد تحصیلی فراگیران می‌تواند درصد قابل توجهی از پیشرفت آینده‌شان را تبیین نماید (گاجدا، کاروسوکی و بیگیتو^۵، ۲۰۱۷). امروزه پژوهش‌های مختلفی، نقش عوامل مختلفی را بر پیشرفت تحصیلی فراگیران به اثبات رسانده است. از جمله‌ی این عوامل می‌توان به محیط خانواده، سواد پدر و مادر، شغل پدر، تعداد افراد خانواده، طبقه‌ی اجتماعی خانواده، وضعیت اقتصادی خانواده (هاشم نژاد، خنجرخانی و حیدر زادگان، ۱۳۹۸). رضایت از عوامل آموزشی از جمله توانایی و علاقه‌مندی اساتید در امر تدریس، تشویق، توجه به رفتارهای فردی و نیز مناسب بودن برنامه درسی، توجه مسئولان دانشگاه به مشکلات، تجهیزات کمک‌آموزشی (مولوی، رستمی، فدایی نائینی، محمد نیا، رسول‌زاده، ۱۳۸۶) و استفاده از امکانات آموزشی و آزمایشگاهی می‌توان اشاره کرد (هلریگل^۶، ۲۰۱۰). به همین دلیل توجه به عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی شده و مانع از افت آن گردد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار

1. stress
2. Ramlan
3. Silva
4. Achievement
5. Gajda, Karwowski, & Beghetto
6. Hellriegel

است. یکی از عواملی که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر می‌گذارد، استفاده مناسب از سبک‌های مقابله‌ای^۱ است (قاسمی، ۱۳۹۸). سبک‌های مقابله با استرس^۲ تلاش‌های شناختی و رفتاری است که افراد در موارد تنیدگی را برای کنار آمدن با مسائل و مشکلات خود بکار می‌برند و نقش اساسی و تعیین‌کننده در سلامت جسمانی و روانی آن‌ها ایفا می‌کند (بهریزی، رضایی و عالیپور، ۱۳۹۷). راهبردهای مقابله‌ای مؤثر باعث می‌شود که واکنش فرد به سطوح بالای تنیدگی کاهش یابد و آثار زیان‌بار آن تعدیل شود. هر فرد در مقابله با شرایط استرس آفرین به سبک خاصی واکنش نشان می‌دهد. این سبک خاص می‌تواند هیجان مدار مسئله مدار و یا اجتنابی باشد (آقا پور، ابوالمعالی الحسینی و اصغر نژاد فردید، ۱۳۹۷). همچنین اندلر و پارکر^۳ (۱۹۹۰) بر اساس تحقیقی جهت بررسی فرایند مقابله عمومی، افراد را برحسب سه نوع اساسی سبک مقابله‌ای متمایز می‌سازند: سبک مقابله‌ای مسئله مدار^۴، سبک مقابله‌ای هیجان مدار^۵ و سبک مقابله‌ای اجتنابی^۶. راهبردهای مقابله‌ای مسئله مدار سبک‌هایی را توصیف می‌کند که بر اساس آن شخص باید اعمالی را که برای کاستن یا از بین بردن یک تنیدگی انجام می‌دهد محاسبه کند. رفتارهای مسئله مدار شامل جستجوی اطلاعات بیشتر درباره مسئله، تغییر ساختار مسئله از نظر شناختی و اولویت دادن به گام‌هایی برای مخاطب قرار دادن مسئله می‌شود (اوراه^۷، ۲۰۱۳). راهبردهای مقابله‌ای هیجان مدار سبک‌هایی را توصیف می‌کند که بر اساس آن، فرد بر خود متمرکز شده و تمام تلاش او متوجه کاهش احساسات ناخوشایند خویش است. واکنش‌های مقابله‌ای هیجان مدار شامل گریه کردن، عصبی و ناراحت شدن، پرداختن به رفتارهای عیب جویانه، اشتغال ذهنی و خیال‌پردازی است (گاروت و نسیلی^۸، ۲۰۱۸). در همین راستا نتایج پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که راهبردهای مقابله با استرس با پیشرفت تحصیلی مرتبط هستند، نتایج پژوهش حنیفی و امینی (۱۳۹۵) نشان داد که بین سبک‌های مقابله‌ای و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ای معکوس وجود دارد، بین سبک مقابله‌ای مسئله مدار، سبک مقابله‌ای هیجان مدار و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ای معکوس وجود دارد و سبک هیجان مدار بیشترین سهم را در تبیین پیشرفت تحصیلی دارا می‌باشد. از سوی دیگر رابطه سبک‌های مقابله‌ای با متغیرهای مرتبط با پیشرفت تحصیلی نظیر استرس تحصیلی (غفوری، حجازی و شیخی، ۱۳۹۸؛ خان^۹، ۲۰۱۳)؛ اهمال‌کاری (مک‌کین، مک‌کینلی، دمپستر، کمپبل و کرک^{۱۰}، ۲۰۱۸) و فرسودگی تحصیلی (اسدی، ۱۳۹۳) نیز نشان داده شده است. همچنین بین سبک‌های یادگیری، راهبردهای مقابله‌ای و عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد. سبک عمیق؛ راهبرد مقابله مسئله مدار؛ اجتنابی پیش‌بینی کننده خوبی برای عملکرد تحصیلی در بعد مفهومی می‌باشند و در نهایت سبک عمیق؛ مسأله‌مدار پیش‌بینی کننده خوبی برای عملکرد تحصیلی می‌باشند؛ بنابراین می‌توان دانشجویان

1. coping styles
2. stress coping styles
3. Endler, & Parker
4. problem-oriented coping style
5. emotional coping style
6. Avoidance Coping Style
7. Aurah
8. Garriott, & Nisle
9. Khan
10. McCain, McKinley, Dempster, Campbell, & Kirk

را به سمت سبک‌های یادگیری عمیق و مسئله مدار سوق داد تا بتوان عملکرد تحصیلی بهتری را برای آن‌ها انتظار داشت (یداللهی فر و میرزایی، ۱۳۹۹). آموزش راهبردهای مقابله با استرس به صورت معناداری باعث کاهش استرس تحصیلی می‌شود؛ بنابراین برنامه آموزش راهبردهای مقابله با استرس می‌تواند در مراکز مشاوره‌ی مدارس و دانشگاه‌ها برای کاهش استرس تحصیلی به کار رود (آقا پور و همکاران، ۱۳۹۹). استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مثبت در مدیریت کلاس تأثیرات مثبتی بر پیشرفت دانشجویان دارد (کلانتری پور و مدیرخامنه، ۲۰۲۱).

اما یکی دیگر از عوامل مهمی که ممکن است بر پیشرفت تحصیلی تأثیرگذار باشد، سبک‌های اسناد^۱ یا اسناد علی^۲ است (آزاد یکتا، ۱۳۹۱). از مفهوم سبک اسناد برای مشخص کردن انواع تبیین‌هایی استفاده می‌شود که افراد معمولاً در مواجهه با یک رویداد به کار می‌گیرند (عرفانی و مالکی^۳، ۲۰۱۵). عوامل علی رفتار را اسناد می‌گویند و بر این اساس، رفتار دیگران را به عوامل یا ویژگی‌های شخصیتی پایدار (به اصطلاح عوامل غیر موقعیتی) و یا جنبه‌هایی از موقعیت اجتماعی آنان اسناد می‌دهند. سبک اسناد علی دارای استلزام‌های مهمی در بخش‌های متفاوتی از زندگی روزانه است و با افسردگی، عملکرد ورزشی، سلامت جسمانی، سلامت روان‌شناختی، عملکرد افراد در زمینه‌های حرفه‌ای و عملکرد در قلمرو آموزش و پرورش مرتبط است (معین الغرابی، توفرستی، کرملو و گنجی، ۱۳۹۶).

در حوزه آموزشی دانشجویان، بسته به سبک اسناد که به آن اعتقاد دارند، پیشرفت تحصیلی خود را به عوامل مختلفی از جمله توانایی، سعی و کوشش، سطح دشواری تکلیف، بخت و اقبال و... نسبت می‌دهند که همین امر به نوبه خود، انتظارات متفاوتی را در آنان ایجاد کرده و منجر به انگیزه‌های متفاوتی در آنان می‌شود؛ بنابراین اسناد هم به علت اثرات خود و هم به علت عواطفی که ایجاد می‌کنند از اهمیت خاصی برخوردارند و می‌توانند بر بسیاری از عوامل دیگر از جمله میزان انگیزه فرد را برای پیشرفت و نیز عملکرد تحصیلی او اثرگذار باشند (شهنی، جلیل زاده و مکتبی، ۱۳۸۹). مفهوم اسناد یکی از موضوعات محوری و مهم روانشناسی است و هدف آن روشن کردن این نکته است که ما در تلاش خود برای توجیه رفتارها از چه قواعدی استفاده کرده و چه خطاهایی را مرتکب می‌شویم (چاوارریا-گرانزا^۴، ۲۰۱۹). در رابطه با اسناد و عملکرد تحصیلی نیز تعدادی از تحقیقات در این زمینه انجام شده است؛ برای مثال نتایج پژوهش معصومی، کرباسی و وکیلان (۱۳۹۳) که باهدف رابطه‌ی سبک‌های اسنادی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان سال سوم دوره‌ی متوسطه اول شهر همدان انجام شد، بیانگر آن بود که بین سبک اسنادی عام (کلی) در موقعیت‌های خوشایند و سبک اسنادی درونی در موقعیت‌های ناخوشایند با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ی معنادار وجود دارد. تفاوت دختران و پسران در سبک‌های اسنادی مثبت، منفی و سبک پایدار-ناپایدار در موقعیت‌های خوشایند معنادار بود. نتایج پژوهش شعبانی و عابدی (۱۳۹۹) نشان داد که پیشرفت تحصیلی با سبک‌های اسناد رابطه معنی‌داری دارد و با تغییر راهبردهای مقابله‌ای و سبک‌های اسناد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تغییر می‌کند. علاوه بر این رابطه سبک‌های اسناد با

1. attributive styles
2. causal attribution
3. Erfani, & Maleki
4. Chavarría-Carranza

اهمال‌کاری تحصیلی (پور کمالی، ۱۳۹۲)؛ انگیزش پیشرفت (تمنائی فر، بشیری و دشتیان زاده، ۱۳۹۲) و یادگیری خودتنظیم و تعلل ورزی تحصیلی (کوشکی، لیات و پورکمالی، ۲۰۱۴) نشان داده شده است بنابراین نمرات پیشرفت تحصیلی افراد با توجه به سبک‌های یادگیری اسنادی آنان تغییر معنی‌داری می‌یابد (کاراتاس و یالین، ۲۰۲۱).

در مجموع نتایج پژوهش‌های انجام‌گرفته بیانگر آن است که راهبردهای مقابله با استرس و سبک‌های اسناد علی از عوامل مهم و مؤثر در عملکرد تحصیلی هستند. باین‌حال برخی از تحقیقات نتایج متناقضی را نشان داده‌اند؛ همچنین اکثر تحقیقات انجام‌گرفته بر روی دانش‌آموزان و دانشجویان غیرپزشکی انجام‌گرفته است که برای دانشجویان پزشکی این خلأ تحقیقاتی همچنان وجود دارد؛ و شناخت دقیق عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی می‌تواند متخصصان تحصیلات تکمیلی را در جهت برنامه‌ریزی مناسب برای پیشرفت تحصیلی دانشجویان یاری نماید. با توجه به موارد ذکرشده، پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال بود که آیا سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی قادر به پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی ایران‌شهر می‌باشد؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایران‌شهر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند. تعداد دانشجویان ۵۵۰ دختر و ۴۵۸ پسر بود که توسط فرمول کوکران با میزان خطای ۸ درصد ۱۱۹ دختر و ۱۱۳ پسر به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند و نحوه انتخاب به این صورت بود که پرسشنامه‌ها از طریق گوگل فرم^۲ به تعدادی از دانشجویان ارسال و از آن‌ها خواسته شد بود به سایر دانشجویان پرسشنامه‌ها را ارسال نمایند و پس از آنکه حجم نمونه به تعداد موردنظر رسید نمونه‌گیری متوقف و داده‌های آن‌ها و به وسیله نرم‌افزار SPSS16 موردبررسی و تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.

پرسشنامه‌ی سبک‌های مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا^۳: پرسشنامه‌ی مقابله با شرایط استرس‌زا در سال

۱۹۹۰ توسط اندر و پاکر طراحی شده است و سه سبک اصلی مقابله با استرس یعنی سبک مسئله محور، هیجان محور و اجتناب محور را موردبررسی قرار می‌دهد. پرسشنامه متشکل از ۴۸ گویه است که هرکدام از سبک‌ها دارای ۱۶ گویه که عبارت‌اند از سبک مسئله محور (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴ و ۴۵) و سبک اجتناب محور (۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴ و ۴۵) است. دامنه نمرات در هر زیر مقیاس بین ۱۶ تا ۸۰ می‌باشد. این پرسشنامه یک ابزار خود گزارش دهی است و در یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز (نمره یک) تا بسیار زیاد (نمره پنج) تنظیم شده است. برای به دست آوردن امتیاز هرکدام از سبک‌های مقابله‌ای

1. Karatas, & Yalin
2. Google Forms
3. Coping Inventory for Stressful Situation

(هیجان محور، مسئله محور و هیجان محور) باید نمره تمام عبارات مربوط به زیر مقیاس‌ها را باهم جمع کرد. با جمع کردن امتیازات به‌دست‌آمده از هر سبک، مشخص می‌شود افراد از کدام سبک بیشترین استفاده را می‌کنند. بدین‌صورت که هر فرد با توجه به امتیازی که از هر سبک کسب می‌کند، سبک غالب خود را مشخص می‌کند. افرادی که در دو سبک نمره یکسانی کسب می‌کنند، بدین معنی می‌باشد که به‌صورت ترکیبی از این راهکارها استفاده می‌کنند (اینانلو، بهاء، سید فاطمی و حسینی، ۱۳۹۱). اندلر و پارکر با نمونه ۳۱۳ نفری، ضریب همسانی درونی برای سه مقیاس فوق به تفکیک پسران و دختران به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۹۲ در مقابله مسئله مدار، ۰/۸۵ و ۰/۸۲ مقابله هیجان مدار و برای مقابله اجتنابی به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۵ گزارش شده است. در پژوهش بساک نژاد، بونسی و جنادله (۱۳۹۸) پایایی این ابزار به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای خرده مقیاس‌های مسئله مدار، هیجان مدار و اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۸۶، ۰/۷۹ و ۰/۸۳ به‌دست‌آمده است. برای بررسی روایی این پرسشنامه نیز از روش تحلیل عامل تأییدی استفاده شد. شاخص‌های برازش CFI، IFI، GFI و NFI به ترتیب برابر با ۰/۹۴، ۰/۹۵، ۰/۹۶ و ۰/۹۳ که ملاک نزدیک به یک را دارا هستند و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب، RAMZEA نیز ۰/۰۲۲ بود که ملاک مقدار نزدیک به صفر را دارا است. بر این اساس می‌توان دریافت که ابزار حاضر از پایایی و روایی مطلوبی برخوردارند. در پژوهش حاضر نتایج آلفای کرونباخ برای مقابله مسئله مدار برابر با ۰/۸۷، برای مقابله هیجان مدار برابر با ۰/۸۵ و برای مقابله اجتنابی برابر با ۰/۹۰ بود.

پرسشنامه‌ی سبک اسنادی: این پرسشنامه ۳۶ گویه‌ای باهدف سنجش الگوهای اسنادی افراد توسط پترسون^۱ و همکاران در سال ۱۹۸۲ ساخته شد. بر مبنای نمره‌ها، سبک تبیینی از حوادث خوب و حوادث ناگوار در سه بعد علی درونی در مقابل بیرونی، پایدار در مقابل ناپایدار و فراگیر در مقابل ویژه به‌دست‌آمده می‌آید. در این پرسشنامه ۱۲ موقعیت فرضی بیان شده که نیمی از آن‌ها موقعیت‌های خوب یا مثبت و نیمی دیگر، موقعیت‌های بد یا منفی است. همچنین نیمی از موقعیت‌ها به روابط بین فردی و نیمی دیگر به موقعیت‌های پیشرفت مربوط می‌شود. هر موقعیت، چهار گویه دارد و از آزمودنی خواسته می‌شود تا برای پاسخ به گویه‌ها، خود را در آن موقعیت ویژه تصور کند. در این پرسشنامه هر یک از گویه‌ها روی طیف هفت‌درجه‌ای از ۱ تا ۷ پاسخ داده می‌شود. برای هر کدام از وقایع مثبت، نمره ۱ پایین‌ترین یا بدترین و نمره ۷ بالاترین یا بهترین نمره است. در مقابل، برای موقعیت‌های منفی، نمره ۱ بهترین و نمره ۷، بدترین نمره است. برای همه وقایع مثبت، بالاترین نمره ممکن ۲۱ و پایین‌ترین نمره ممکن ۳ است. در این پرسشنامه نمره‌های وقایع مثبت و منفی به‌طور مجزا به‌عنوان اسناد مثبت و منفی محاسبه می‌شود. در پژوهش پترسون و همکاران (۱۹۸۲) ضرایب همسانی درونی مقیاس‌های سه‌گانه پرسشنامه سبک اسنادی بین ۰/۸۳ تا ۰/۹۰ گزارش شد و برای موقعیت‌های مثبت و منفی، ساختار سه‌عاملی پرسشنامه سبک اسنادی شامل درونی/ بیرونی، پایدار/ ناپایدار و فراگیر/ ویژه با داده‌ها برازش مطلوبی داشت. در پژوهش شکری، تمیزی، عبدالله پور و تقوایی نیا (۱۳۹۴) برای موقعیت‌های مثبت، ضرایب همسانی

درونی مقیاس‌های درونی/ بیرونی، پایدار/ ناپایدار و فراگیر/ ویژه به ترتیب برابر با ۰/۶۵، ۰/۶۵ و ۰/۷۹ و برای موقعیت‌های منفی، ضرایب همسانی درونی برای مقیاس‌های درونی/ بیرونی، پایدار/ ناپایدار و فراگیر/ ویژه به ترتیب برابر با ۰/۶۹، ۰/۷۰ و ۰/۶۵ به دست آمده است. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ برای اسناد مثبت برابر با ۰/۸۹ و برای اسناد منفی برابر با ۰/۸۷ بود.

پیشرفت تحصیلی: در پژوهش حاضر برای بررسی پیشرفت تحصیلی، معدل نیم سال دوم تحصیلی (۹۸-۹۹) دانشجویان در ملاک قرار گرفت.

جهت استخراج داده‌ها، از تحلیل توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و تحلیل استنباطی (ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام) استفاده شد. پس از جمع‌آوری و تصحیح پرسشنامه‌ها، تحلیل آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS16 انجام گرفت.

یافته‌ها

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
پیشرفت تحصیلی	۱۶/۴۲	۱/۶۱	-۰/۱۸	۰/۲۵
سبک مسئله مدار	۵۸/۰۹	۹/۱۴	-۰/۰۰۳	-۰/۹۱
سبک هیجان مدار	۴۶	۱۰/۴۹	۰/۱۷	-۰/۹۲
سبک اجتنابی	۴۷/۷۲	۸/۷۶	-۰/۵۲	-۰/۳۳
اسناد مثبت	۹۹/۱۹	۱۴/۴۰	-۰/۱۵	-۰/۷۹
اسناد منفی	۷۶/۲۰	۱۳/۷۸	۰/۹۱	۱/۳۶

نتایج جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. پیشرفت تحصیلی	۱					
۲. سبک مسئله مدار	۰/۱۷**	۱				
۳. سبک هیجان مدار	-۰/۱۰*	۰/۱۳*	۱			
۴. سبک اجتنابی	-۰/۱۳**	۰/۱۸**	۰/۵۵**	۱		
۵. اسناد مثبت	۰/۲۳**	۰/۴۱**	۰/۰۲	-۰/۰۹	۱	
۶. اسناد منفی	-۰/۱۷**	۰/۰۸	-۰/۴۱**	-۰/۳۱**	۰/۲۵**	۱

($P < 0.01$)**, ($P < 0.05$)*

نتایج جدول دو نشان داد که بین سبک مسئله مدار و اسناد مثبت با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0.01$)، همچنین بین سبک هیجانی، سبک اجتنابی و اسناد منفی با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی معنی‌دار وجود داشت ($P < 0.01$) ($P < 0.05$).

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی از طریق سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی

گام	p	R	R ²	F	S.E	Sig
اسناد مثبت	۰/۰۱	۰/۲۳	۰/۰۵	۲۰/۵۴	۱/۵۷	۰/۰۱
اسناد مثبت * اسناد منفی	۰/۰۱	۰/۳۱	۰/۱۰	۲۰/۲۳	۱/۵۳	۰/۰۱

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تقریباً ۱۰ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی بر اساس متغیرهای اسناد مثبت و اسناد منفی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر پیشرفت تحصیلی بر اساس متغیرهای اسناد مثبت و اسناد منفی معنادار می‌باشد اما هیچ‌کدام از سبک‌های مقابله با استرس توان پیش‌بینی‌کنندگی نداشتند و وارد مدل نشدند.

جدول ۴. ضرایب رگرسیون گام به گام پیشرفت تحصیلی از طریق اسنادهای علی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	B	خطای استاندارد b	β	t	سطح معناداری
پیشرفت تحصیلی	اسناد مثبت	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۲۸	۵/۵۸	۰/۰۰۱
	اسناد منفی	-۰/۰۲	۰/۰۶	-۰/۳۲	-۴/۳۵	۰/۰۰۱

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، متغیر اسناد مثبت با بتای ۰/۲۸ و متغیر اسناد منفی با بتای -۰/۳۲، به‌طور معناداری می‌توانند پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی کنند. مثبت بودن اثر اسناد مثبت بر پیشرفت تحصیلی نشانگر آن است که هرچقدر اسناد مثبت در آزمودنی‌ها بیشتر باشد، میزان پیشرفت تحصیلی نیز در آنان بیشتر خواهد بود و بالعکس. همچنین منفی بودن اثر اسناد منفی بر پیشرفت تحصیلی بدین معناست که هرچقدر اسناد منفی در آزمودنی‌ها بیشتر باشد، میزان پیشرفت تحصیلی در آنان کمتر خواهد بود و بالعکس. با توجه به بتاهای به‌دست‌آمده می‌توان گفت که از لحاظ قدرت پیش‌بینی‌کنندگی ابتدا متغیر اسناد مثبت و سپس متغیر اسناد منفی شغلی قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی ایرانشهر بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سبک مسئله‌مدار و سبک اسناد مثبت با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری و بین سبک هیجان‌مدار، اجتنابی و اسناد منفی با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی و معنی‌داری وجود داشت همچنین اسناد مثبت و اسناد منفی نقش پیش‌بینی‌کننده‌ای در پیشرفت تحصیلی دانشجویان داشتند (جدول ۲، ۳ و ۴)؛ و نتایج این پژوهش با بخشی از یافته‌های (شعبانی و عابدی، ۱۳۹۹؛ غفوری و همکاران، ۱۳۹۸؛ قنادی و همکاران، ۱۳۹۷؛ حنیفی و امینی، ۱۳۹۵؛ اسدی، ۱۳۹۳؛ معصومی و همکاران، ۱۳۹۳؛ پورکمالی، ۱۳۹۲؛ تمنائی فر، بشیری و دشتبان زاده، ۱۳۹۲؛ کاراتاس و یالین، ۲۰۲۱؛ کلاتری پور و مدیرخامنه، ۲۰۲۱؛ مک‌کین و همکاران، ۲۰۱۸؛ کوشکی و همکاران، ۲۰۱۴؛ اوراه، ۲۰۱۳ و خان، ۲۰۱۳) همخوان است.

در تبیین پژوهش‌های بالا می‌توان گفت که در رابطه بین سبک‌های مقابله با استرس با پیشرفت تحصیلی می‌توان به الگوی شناختی-عاطفی اسمیت (۱۹۹۸)، اشاره نمود. بر اساس این نظریه، زمانی که فرد به این نتیجه می‌رسد که درخواست‌های عوامل محیطی بیشتر از توانایی‌هایش است و چنین تصور می‌کند که نمی‌تواند با استرس‌های حاصل از این درخواست‌ها مقابله کند؛ عملکرد شناختی و فیزیولوژیکی او مختل می‌شود و در نهایت احساس فرسودگی کرده و اینکه فرد برای کاهش استرس خود از درس کناره‌گیری می‌کند و شکست تحصیلی را تجربه می‌کند (غفوری و همکاران، ۱۳۹۸). از میان سبک‌های مقابله، سبک مسئله مدار مبتنی بر استدلال و شامل جستجوی اطلاعات درباره‌ی مسئله و تغییر ساختار مسئله است و هرگاه دانش‌آموزان در برخورد با موقعیت‌های تنش آور از راهکارهای مبتنی بر حل مسئله مانند پردازش اطلاعات و مشورت استفاده کنند؛ کمتر دچار رفتارهایی مانند خود ملامتگری و نشخوار فکری می‌شوند و در نتیجه پیشرفت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند؛ اما در سبک هیجان مدار فرد تمام تلاشش متوجه کاهش احساسات ناخوشایند است و شامل عصبانی شدن و پرداختن به رفتارهای توأم با اشتغال ذهنی است که در این حالت به صورت یک چرخه‌ی معیوب، منجر به ایجاد و افزایش اضطراب و در نهایت فرسودگی تحصیلی و کاهش پیشرفت تحصیلی در فرد می‌گردد (مک‌کین و همکاران، ۲۰۱۸).

همچنین سبک اجتنابی شامل فعالیت‌ها و تغییرات شناختی است که هدف آن‌ها اجتناب از موقعیت‌های تنیدگی‌زا است. افراد با سبک اجتنابی زمانی که با عوامل استرس‌زا نظیر امتحان یا مسئله درسی مواجه می‌شوند؛ به نظر می‌رسد در این حالت فرد با اجتناب از درس خواندن به دنبال کاهش اضطراب خود است، درحالی‌که به گونه‌ای معکوس به دلیل ایجاد حالتی ناشی از عدم آمادگی برای درس، اضطراب وی رو به افزایش خواهد بود؛ از این رو فراگیر هنگامی که باحالت‌های فرسودگی روبرو می‌شود به‌طور نامناسبی از سبک‌های هیجان مدار و اجتنابی به میزان بیشتری استفاده می‌کند (حنیفی و امینی، ۱۳۹۵).

همچنین در تبیین رابطه بین اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی، می‌توان به اینکه اگر یادگیرنده درباره علت شکست‌هایش در انجام به علیت پایدار و غیرقابل کنترل باور داشته باشد، این الگوی اسنادی باعث ترس از شکست می‌شود و همین ترس از شکست باعث به وجود آمدن شکست تحصیلی می‌شود (معصومی و همکاران، ۱۳۹۳)؛ زیرا ترس از شکست یکی از عوامل اصلی است که منجر به مشکلات تحصیلی نظیر تعلل ورزی تحصیلی می‌شود، به این خاطر که یادگیرنده می‌خواهد اضطرابش را به تأخیر بیندازد و با تکلیف آزارنده مواجه نشود. دانش‌آموزانی که اسنادهای بیرونی و غیرقابل کنترل دارند، احتمالاً در انجام تکالیف تحصیلی موفقیت کمتری دارند که بر اساس تئوری و تحقیقات موجود، احتمال دارد رفتارهای منجر به شکست تحصیلی بیشتری از خود نشان دهند. دانشجویانی که اسنادهای درونی و غیرقابل کنترل در موقعیت شکست دارند، احتمالاً در آینده بیشتر مرتکب شکست تحصیلی می‌شوند (قنادی و همکاران، ۱۳۹۷). اکثر پژوهش‌هایی که در حیطه سبک‌های اسناد و عملکرد تحصیلی صورت گرفته بر این نکته توافق دارند که افرادی که دارای پیشرفت تحصیلی هستند؛ دارای سبک‌های اسنادی سازگارانه و مثبتی هستند، یعنی افرادی که موفقیت‌هایشان را به عوامل درونی و پایدار ارتباط می‌دهند، دچار پیشرفت تحصیلی بیشتری هستند. در واقع این افراد

دارای سبک اسناد مثبت هستند. همچنین در تبیین این یافته می‌توان گفت که بر اساس نظر سلیگمن، افرادی که برای رویدادهای بد، تبیین‌های درونی، ثابت و کلی ارائه می‌دهند، دارای سبک بدبینانه هستند که منجر به دلسردی و افسردگی نسبت به امور تحصیلی می‌شود (افزایش شکست تحصیلی) برعکس افرادی که رویدادهای بد را برحسب عوامل بیرونی، متغیر و خاص تبیین می‌کنند، سبک اسناد خوش‌بینانه دارند که این نوع سبک اسناد باعث پیشگیری از افسردگی می‌شود و انگیزش برای انجام امور محوله را بالا می‌برد؛ بنابراین می‌توان گفت که افکار افراد با اسناد مثبت به این سو گرایش دارد که حوادث بد مربوط به همان لحظه است و بر سایر قسمت‌های زندگی تأثیر ندارد و بر اساس پژوهش‌های صورت گرفته سبک‌های اسناد دانشجویانی عاملی مهم در کیفیت آموزش، میزان رویارویی با اجتناب از موقعیت‌ها و چالش‌ها و میزان عملکرد تحصیلی است (کوشکی و همکاران، ۲۰۱۴)؛ و اگر فراگیران به موضوعی علاقه داشته باشد و از مطالعه آن لذت ببرد (اسناد مثبت خوش‌بینانه‌ای در مورد آن تکلیف و درس داشته باشد) باعث می‌شود که فرد انگیزه درونی پیدا کرده و وقت بیشتری را صرف یادگیری آن مطلب کند، اما موضوعاتی که به‌طور سطحی و بدون علاقه مطالعه می‌شوند، شکست تحصیلی بیشتری به همراه خواهند داشت؛ زیرا یادگیرنده نمی‌تواند از یادگیری لذت ببرد چون تکلیف آزاردهنده خواهد بود؛ بنابراین دانشجویانی که دارای شکست تحصیلی می‌باشند، در طول یادگیری سطحی، هیجانانگیز و ناخوشایند و بدون لذتی را تجربه می‌کنند (قنادی و همکاران، ۱۳۹۷).

بنابراین در تبیین پژوهش حاضر می‌توان گفت از آنجایی که آموزش راهبردهای مقابله‌ای مؤثر در کاهش نقش مخرب تنیدگی و پیشرفت تحصیلی از اهمیت قابل‌ملاحظه‌ای برخوردار است آماده‌سازی برنامه‌های مداخله‌ای اصلاحی برای کمک به آن دسته از افرادی که به دلیل عدم استفاده از شیوه‌های مقابله کارآمد در معرض خطر قرار دارند توصیه می‌شود در این خصوص مداخله‌های اصلاحی با تأکید بر آموزش شبیه‌سازی ذهنی مهم است برای مثال برخی از افراد به دلیل استفاده از راهبردهای مقابله‌ای نامناسب معتقدند که نمی‌توانند شرایط خود را بهبود بخشند اسنادهای ثابت و غیرقابل‌کنترل بازآموزی اسنادی بر تغییر اسنادهای نامناسب از اسنادهای ثابت و غیرقابل به اسنادهای مناسب‌تر مانند اسنادهای پویا و قابل‌کنترل تأکید دارد فرض بر این است که در فرایند آموزش چنین اسنادهایی تأکید بر افکار و راهبردهایی است که باور فرد را در مقابله با موقعیت‌های تنیدگی زا از جمله موقعیت‌های آموزشی تسهیل می‌کند به عبارت دیگر از آنجاکه بازخورد مثبت به یک موقعیت و ارزیابی شناختی فرد از یک موقعیت می‌تواند در پیش‌بینی دستاورد عینی فرد نسبت به موقعیت مؤثر واقع شود استفاده از بازآموزی اسنادی به‌عنوان وسیله‌ای در جهت تغییر بازخورد و فرم نسبت به یک موقعیت می‌تواند در تغییر رفتار بیرونی وی نسبت به موقعیت مؤثر باشد بنابراین سبک‌های مقابله با استرس و اسنادهای علی مثبت و منفی با پیشرفت تحصیلی مرتبط هستند. بر این اساس می‌توان دریافت که نتایج این پژوهش می‌تواند تویحات آموزشی و تربیتی فراوانی داشته باشد. با این حال به‌رغم نتایج کاربردی که از این پژوهش قابل استنباط اما نتایج این پژوهش همچون سایر پژوهش‌های محدودیت‌هایی نیز بوده است، از جمله این محدودیت‌ها استفاده از پرسشنامه خود گزارش دهی برای جمع‌آوری داده‌ها، عدم امکان کنترل متغیرهایی نظیر وضعیت تأهل، تحصیلات، وضعیت اقتصادی و همچنین شغل به دلیل استفاده از شیوه نمونه‌گیری آنلاین، می‌باشد که

تعمیم‌پذیری نتایج را محدود کرده است. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان پیشنهاد کرد که در پژوهش‌های آتی با کنترل متغیرهایی که در نتایج تأثیر دارند، نتایج قابل‌تعمیم‌تری به دست آورد. همچنین پیشنهاد می‌شود با استفاده از کارگاه‌های مناسب توسط متخصصان تعلیم و تربیت و روانشناسان در دانشگاه به بهبود سبک‌های علی در دانشجویان پرداخته شود.

منابع

- آقاپور، مهدی؛ ابوالمعالی الحسینی، خدیجه و اصغر نژاد فرید، علی‌اصغر. (۱۳۹۷). مقایسه اثربخشی آموزش راهبردهای مقابله با استرس و راهبردهای کمک‌خواهی بر سازگاری تحصیلی. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۲ (۴۲)، ۵۸-۳۹.
- آزادیکتا، مهرناز. (۱۳۹۱). بررسی نقش راهبردهای مقابله‌ای و سبک‌های اسنادی به‌عنوان پیش‌بین‌های افت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام‌شهر. مجله دست‌آوردهای روان‌شناختی، ۱۹ (۱): ۹۹-۱۱۶.
- اسدی، ریحانه. (۱۳۹۳). رابطه راهبردهای مقابله‌ای با فرسودگی تحصیلی و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان.
- اینانلو، مهرنوش؛ بهاء، ربابه؛ سید فاطمی، نعیمه و حسینی، آغافاطمه. (۱۳۹۱). سبک‌های مقابله با استرس در دانشجویان پرستاری. حیات، ۱۸ (۳): ۶۶-۷۵.
- به‌روزی، ناصر؛ رضایی، شبنم و عالیپور، سیروس. (۱۳۹۷). رابطه علی‌انگیزش تحصیلی و رویکردهای مطالعه با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۳۰ (۱۵)، ۱۳۴-۱۰۷.
- بساک‌نژاد، سودابه؛ یونسی، عیدان و جنادله، خالد. (۱۳۹۸). رابطه بین سبک‌های فرزند‌پروری و راهبردهای مقابله به‌واسطه‌گری سبک‌های هیجانی در مادران پسران نوجوان. فصلنامه مطالعات روانشناسی، ۱۵ (۴).
- پورکمالی، آرینا. (۱۳۹۲). رابطه سبک‌های اسناد و خودتنظیمی با اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران.
- تمنائی‌فر، محمدرضا؛ بشیری، مژگان و دشتبان‌زاده، سمیه. (۱۳۹۲). رابطه‌ی سبک اسناد و انگیزش پیشرفت با پیشرفت تحصیلی. نشریه پژوهش‌ها و مطالعات علوم رفتاری، ۵ (۱۶)، ۴۵-۲۱.
- حنیفی، فریبا و امینی، زهرا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سبک‌های مقابله‌ای با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر تهران. تحقیقات مدیریت آموزشی، ۸ (۳۰)، ۱۰۸-۸۹.
- رسولی خورشیدی، فاطمه؛ کدیور، پروین؛ صرامی، غلامرضا و تنها، زهرا. (۱۳۹۳). رابطه فراشناخت، اهداف پیشرفت و راهبردهای مطالعه با پیشرفت تحصیلی. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۰ (۱۸): ۱۰۳-۱۲۲.
- سعیدی، زهرا و فرحبخش، کیومرث. (۱۳۹۵). رابطه کیفیت زندگی، سبک زندگی، عملکرد تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه اصفهان. دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹ (۳): ۱۸۵-۱۷۶.
- شهنی، منیجه؛ جلیل‌زاده، ناهید و مکتبی، غلامحسین. (۱۳۸۹). رابطه‌ی سبک‌های اسنادی با افسردگی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر پایه‌ی پنجم ابتدایی شهرستان اهواز. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۲ (۷)، ۷۰-۴۷.

- شعبانی، زهرا و عابدی، مریم. (۱۳۹۹). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس راهبردهای مقابله‌ای، اضطراب امتحان و سبک‌های اسنادی. *پویش در آموزش علوم انسانی*، ۵ (۱۹): ۶۶-۵۱.
- شکری، امید؛ تمیزی، نوشین؛ عبدالله‌پور، محمد آزاد و تقوایی‌نیا، علی. (۱۳۹۴). اعتبار یابی و روا سازی نسخه‌ی تجدیدنظر شده‌ی پرسشنامه‌ی هدف پیشرفت در دانشجویان. *دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۳ (۴)، ۱۲۲-۱۰۷.
- غفوری، مهری؛ حجازی، مسعود و شیخی، محمدرضا. (۱۳۹۸). ارتباط بین راهبردهای مقابله‌ای با استرس تحصیلی دانشجویان پرستاری. *روان پرستاری*، ۷ (۳)، ۴۷-۴۱.
- قاسمی، مژگان. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین راهبردهای مقابله با استرس و پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان مقطع شهرستان تفت. *دومین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی*، شیروان، <https://civilica.com/doc/907497>.
- قنادی، سوزان؛ فخری، محمدکاظم و دوستی، یار علی. (۱۳۹۷). الگوی ساختاری تعلل ورزی تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف و سبک‌های اسنادی: با نقش میانجی انگیزه تحصیلی. *دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۶ (۱۱)، ۱۷۳-۱۵۵.
- معین‌الغریابی، فاطمه؛ نوفرستی، اعظم؛ کرملو، سمیرا و گنجی، نیما. (۱۳۹۶). مقایسه سبک‌های اسنادی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و نگرش‌های ناکارآمد (سه بعد از شناخت اجتماعی) در افراد افسرده و عادی. *دو فصلنامه علمی- پژوهشی شناخت اجتماعی*، ۱ (۶)، ۹۱-۱۰۴.
- معصومی، نعمت‌الله؛ کرباسی، منیژه و وکیلان، منوچهر. (۱۳۹۳). رابطه‌ی سبک‌های اسنادی با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان سال سوم دوره‌ی متوسطه اول شهر همدان. *فصلنامه تحقیقات روان‌شناختی*، ۶ (۲۲)، ۷۰-۵۵.
- مولوی، پرویز؛ رستمی، خلیل؛ فدایی نائینی، علیرضا؛ محمدنیا، حسین و رسول‌زاده، بهزاد. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. *مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران*، ۲۵ (۱)، ۵۳-۵۸.
- هاشم‌نژاد، طاهره؛ خنجرخانی، مسعود و حیدرزادگان، علیرضا. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر رویکرد تلفیق برنامه درسی، بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم شهرستان خاش. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۶ (۳۳).
- یداللهی‌فر، محمدجواد و میرزایی، داوود. (۱۳۹۹). رابطه بین تاب‌آوری، راهبردهای مقابله‌ای با سبک‌های یادگیری و عملکرد تحصیلی. *دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۸ (۱۴)، ۲۰۵-۲۲۴.

References

- Aurah, C. M. (2013). The effects of self-efficacy beliefs and metacognition on academic performance: A mixed method study. *American Journal of Educational Research*, 1(8), 334-343. DOI:10.12691/education-1-8-11
- Chavarría Carranza, C. Y. (2019). Causal Attribution Styles. Importance for Research and Professional Intervention During Adolescence. *Revista Costarricense de Psicología*, 38(1), 1-16. <http://dx.doi.org/10.22544/rcps.v38i01.01>
- Endler, N. S., & Parker, J. D. (1990). Multidimensional assessment of coping: a critical evaluation. *Journal of personality and social psychology*, 58(5), 844-854. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.5.844>

- Erfani, N., & Maleki, H. (2015). Predicting academic burnout based on attribution styles and goal orientation of female students. *International Journal of Innovation and Research in Educational Sciences*, 2(1), 37-42.
- Gajda, A., Karwowski, M., & Beghetto, R. A. (2017). Creativity and academic achievement: A meta-analysis. *Journal of Educational Psychology*, 109(2), 269-299.
- Garriott, P. O., & Nisle, S. (2018). Stress, coping, and perceived academic goal progress in first-generation college students: The role of institutional supports. *Journal of Diversity in Higher Education*, 11(4), 436-450 <https://doi.org/10.1037/dhe0000068>
- Hellriegel, D. (2010). *Organizational behavior*. Cengage learning.
- Kalantarypour, M., & Modirkhamene, S. (2021). SEMing EFL Teachers' Management Strategies and Coping Styles in Relation to Learners' Ultimate Achievement. *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 9(1), 107-121.
- Karatas, E., & Yalin, H. I. (2021). The Impact of Matching Learning-Teaching Styles on Students' Academic Achievement. *Eurasian Journal of Educational Research*, 92, 377-402.
- Khan, M. (2013). Academic self-efficacy, coping, and academic performance in college. *International Journal of undergraduate research and creative activities*, 5(1), 1-13
- Koushki, S., Liaght, R., & Kamali, A. (2014). Relationship between attributional styles, self-regulation and educational procrastination in student. *International Journal of Psychological Research*, 3(3), 184-91.
- McCain, R. S., McKinley, N., Dempster, M., Campbell, W. J., & Kirk, S. J. (2018). A study of the relationship between resilience, burnout and coping strategies in doctors. *Postgraduate medical journal*, 94(1107), 43-47. <http://dx.doi.org/10.1136/postgradmedj-2016-134683>
- Peterson, C., Semel, A., von Beayer, C., Abramson, L. Y., Metalsky, G. I., & Seligman, M. E. P. (1982). The attribution Style Questionnaire. *Cognitive Therapy and Research*, 6, 229-286
- Ramlan, H., Shafri, N. I., Wahab, S., Kamarudin, M. A., Rajikan, R., Wahab, N. A. A., & Damanhuri, H. A. (2020). Depression, Anxiety and Stress in Medical Students: An Early Observation Analysis. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2), 21-28.
- Silva, E., Aguiar, J., Reis, L. P., e Sá, J. O., Gonçalves, J., & Carvalho, V. (2020). Stress among Portuguese Medical Students: the EuStress Solution. *Journal of Medical Systems*, 44(2), 45. DOI:10.1007/s10916-019-1520-1.